

Gestió dels riscos d'internet i canvis de paradigma en la regulació del sector audiovisual

PIERRE TRUDEL

Titular de la Càtedra L. R. Wilson sobre dret de les tecnologies de la informació i comerç electrònic del Public Law Research Center de la Universitat de Montréal

pierre.trudel@umontreal.ca

Resum

A tots els països, la difusió audiovisual està subjecta a un marc regulador més estricte que el que regeix altres mitjans. La transició a internet d'una gran part de la difusió radiofònica i televisiva implica, necessàriament, qüestionar-se respecte dels paradigmes que utilitzem per reflexionar sobre les regulacions audiovisuals. El context en què es troben actualment les regulacions audiovisuals està marcat per la ruptura d'un seguit de constants associades amb la modernitat. En la postmodernitat, el risc és vist com un component important dels processos de deliberació que contribueix a promulgar normatives. La reglamentació, per ser legítima, s'ha de dissenyar de manera que pugui gestionar el risc. La regulació audiovisual es descriu, per tant, com un procés de gestió de riscos. Els estats i altres autoritats públiques legitimen les normatives que regeixen la difusió audiovisual a internet, apel·lant als riscos que comporta la manca de reglamentació del ciberespai per als valors que les autoritats esmentades volen protegir. Tanmateix, la naturalesa mateixa d'internet impedeix assumir que tots els interessats acataran, de fet, les regulacions nacionals. Això ens obliga a dissenyar reglaments que assegurin que generen prou percepció de risc a tothom a qui s'adrecen. Aquesta és la condició indispensable per a l'efectivitat de les regulacions al ciberespai.

Paraules clau

Reglament, internet, gestió del risc, audiovisual.

Abstract

In all countries, audiovisual dissemination is subject to a regulatory framework that is stricter than that governing other media. The shift of much radio and television broadcasting to the internet necessarily involves questions about the paradigms we employ to think about audiovisual regulations. The context in which audiovisual regulations are now located is marked by the breakdown of a number of constants associated with modernity. In postmodernity, risk looks like a major component of the deliberative processes contributing to the production of law. In order to be legitimate, regulations have to be presented as designed to manage risk. Audiovisual regulation is thus portrayed as a risk management process. States and other public authorities legitimise regulations governing audiovisual broadcasting on the internet by invoking the risks posed by the default normativeness of the cyberspace environment to the values that such authorities wish to protect. However, the very nature of the internet means that we cannot assume national regulations will indeed be complied with by all concerned. This forces us to design regulations in such a way that they generate sufficient perception of risk in all those targeted. This is a condition for regulatory effectiveness in cyberspace.

Keywords

Regulation, internet, risk management, audiovisual.

Hi ha un seguit de fenòmens vinculats a la societat de la informació que contribueixen a canviar la perspectiva que tenen els *stakeholders* i els responsables d'adoptar decisions sobre les realitats que s'han d'afrontar mitjançant la intervenció estatal. En un sector com el món audiovisual, en què el canvi té tanta incidència, és important examinar les transformacions, dins del que és raonable, de les regles i de les condicions en què s'expressen i es fan efectives.

Els canvis en les condicions en què es produeix i es distribueix la informació tenen impacte en les idees que constitueixen el marc per a la reflexió entorn de les regulacions. Aquests canvis afecten les percepcions i els punts de vista que justifiquen la

intervenció estatal, el seu abast i les excepcions. Melanie J. Mortensen assenyalava que "la convergència tecnològica, la privatització i l'increment de la competència han plantejat nous desafiaments per a la regulació de la comunicació en l'última dècada" (Mortensen 2003). Destaca el paper dels canvis que s'han produït en l'àmbit dels mitjans de comunicació i que han fomentat que es qüestionin els fonaments de la regulació. En molts sentits, conèixer els aspectes legals d'un fenomen és conèixer les raons que condueixen a adoptar les normes; és a dir, les raons que fan que l'adopció de normes sigui "racional" per tal de proporcionar un marc per a un conjunt d'activitats. La forta tendència cap a la prestació dels serveis dels mitjans

audiovisuals mitjançant internet suposa un gran canvi en els paradigmes que fonamenten la normativa audiovisual.

Els canvis en la forma en què es produeix i es distribueix la informació modifiquen la perspectiva des de la qual reflexionem sobre les regulacions. Els canvis apareixen de diverses formes en els diferents ordenaments jurídics, però sempre afecten les percepcions i els punts de vista que justifiquen la intervenció legal, l'abast de la intervenció esmentada i les excepcions.

Per exemple, l'àmbit en què s'apliquen els reglaments audiovisuals sembla que s'estigui disgregant. Els diaris, els programes de televisió, les pel·lícules, les trucades telefòniques, les dades informàtiques, els serveis comercials, les compres, la banca i totes les altres formes d'informació i de comunicació ara poden tenir un format únic: els bits digitals. Internet és l'encarnació de la convergència dels mitjans de comunicació. La idea de la convergència es fa ressò de les connexions cada cop més importants entre els sectors de la radiodifusió, els diaris, les telecomunicacions i la informàtica.

Tradicionalment, la regulació de la ràdio i la televisió es basen en premisses com el caràcter públic i escàs de les ones radiofòniques, la intromissió dels mitjans de radiodifusió i la necessitat de solucionar les deficiències dels mitjans de comunicació que no havien estat regulats (Hoffman-Riem 1996, Van Loon 2004, Trudel i Abran 1993-1995). Més recentment, en particular en el món de les telecomunicacions, ens hem centrat en l'accés universal, i contínuament sentim a parlar de la necessitat de regular el contingut considerat ofensiu en vista dels valors imperants en un context social determinat (Botein, Adamski 2005).

D'altres arguments clàssics se centren en les fallades del mercat que la regulació pretén corregir. Això justifica les normes contra la concentració de la propietat, les normes de foment del pluralisme i la diversitat, fins i tot en termes de contingut i fonts d'informació destinades a evitar la unilateralitat, així com les normes que protegeixen i promouen les cultures minoritàries. També s'ha intentat evitar que un petit nombre d'entitats exerceixin el control sobre la formació de l'opinió pública, i s'han implementat mesures destinades a protegir la radiodifusió pública.

D'altres arguments posen l'accent en la necessitat de mantenir la neutralitat de la xarxa, (Lemley, Lessig 2001), en particular, buscant mesures per evitar els mals que semblen danyar-la de manera inapel·lable, com la pornografia infantil, les pràctiques que violen la privacitat i les amenaces als nens (Waltermann i Machill 2000).

Tot i que les raons per regular semblen tenir una gran legitimitat, internet és un mitjà en què molts dels centres responsables de les decisions tenen la capacitat d'avaluar la rellevància corresponent que s'ha d'atorgar a cadascuna d'aquestes raons.

A internet, es fa difícil mantenir un enfocament que reclami l'existència d'un radiodifusor que controli el que es posa a disposició de les persones usuàries. Les persones usuàries poden escollir el que consumeixen, quan ho consumiran i en quines condicions. Ara als usuaris els resulta relativament fàcil ser pro-

gramadors ells mateixos, mitjançant la difusió i la interacció amb els continguts en línia.

Davant aquests canvis, no podem deixar de considerar la hipòtesi d'un canvi radical de paradigma: les idees que fonamenten la normativa audiovisual han sofert mutacions importants. Per poder mantenir l'eficàcia de l'activitat reguladora, cal sustentar els equilibris que encara són necessaris, tenir en compte aquests canvis i extreure'n les conseqüències pertinents.

Els arguments relacionats amb els desenvolupaments tecnològics i els canvis resultants en els usos i les pràctiques són algunes de les justificacions més comunes per als nous enfocaments de la regulació. De fet, alguns autors no dubten a afirmar que "la política comunicativa es convertirà inevitablement en un mer subconjunt de la política d'internet" (Werbach 2002, 37).

El marc en què opera internet està proporcionat per un conjunt ampli de normatives. Tan aviat com ens posem d'acord a analitzar la normativa en un sentit més ampli, sense limitar-nos a la legislació nacional, ens adonarem que el ciberespai està regulat per moltes normes i regles de conducta que van des de les més estrictes fins a les més flexibles. Al ciberespai, les normatives actives, particularment, les que realment s'apliquen, operen en una xarxa i s'imposen en la mesura en què generen prou risc per instar les persones a complir-les. La normativa audiovisual aplicable a internet forma part d'aquest conjunt variat de normatives.

El context postmodern

Les tecnologies de la informació amplien els canvis característics en la normativa actual. La dinàmica de la globalització tendeix a afectar la capacitat dels estats per exercir un control total sobre molts fenòmens. Atès que la societat de la informació ha esdevingut una realitat, els estats ja no poden reclamar el control dels fluxos d'informació en entorns que aparentment tenen límits indeterminats i es despleguen en xarxes.

El pas de la normativa moderna a la postmoderna permet observar els canvis que es deriven de l'evolució del context sociotecnològic i, per sobre de tot, l'impacte que poden tenir en la llei, la seva funció, la seva forma i les condicions en què opera. Marie-Andrée Bertrand escriu:

Els autors que han dedicat gran part de la seva feina a analitzar les societats avançades i la seva cultura consideren que la nostra no s'assembla a cap altra, i, sobretot, que és clarament diferent de l'anterior. Hem sorgit d'una primera "modernitat" i ens hem endinsat a la que alguns anomenen modernitat avançada (alta modernitat, modernitat tardana), hipermodernitat o segona modernitat. D'altres, en lloc d'això, parlen de postmodernitat. (Bertrand 1995, 10)

Des d'aquesta perspectiva, Chevallier no dubta a parlar d'una crisi en l'arquitectura de l'estat (Chevallier 2003, 21). El model estatal heretat de la modernitat passa per dificultats en les societats postmodernes. El paper de l'Estat està sent reavaluat,

i la crisi de l'Estat del Benestar sembla emblemàtica d'aquesta tendència. D'acord amb Jacques Chevallier, aquesta crisi es va produir en el nivell de les idees: a partir de la dècada dels setanta, es va produir una erosió del sistema de les idees sobre les quals l'Estat havia bastit la seva legitimitat. La qüestió de la ineficiència governamental implica un seguit de reptes per a un model que és presentat, cada cop més, com a intervencionista, que altera els mecanismes de mercat i limita la iniciativa. Segons Chevallier, "la impossibilitat dels estats per controlar la circulació d'aquests fluxos d'informació no pot evitar que es minin no tan sols els principis tradicionals d'organització, basats en la jerarquia i la centralització, sinó també els fonaments mateixos de la seva institució" (Chevallier 2003, 31).

Manuel Castells assenyala que el sistema territorial està sent suplantat per una organització mundial basada en fluxos de béns, informació i capital que ignora les fronteres (*Sciences humaines* 2011, 76). És probable que els canvis que s'estan produint en l'àmbit normatiu no estiguin causats exclusivament per l'evolució de la tecnologia de les comunicacions, però sembla que hi ha una forta correlació entre les transformacions tecnològiques i els canvis governamentals i normatius.

L'Estat afronta ara la competència creixent d'altres entitats que promulguen normes. Els *stakeholders* econòmics i les organitzacions no governamentals (ONG) que actuen a les xarxes locals i transnacionals d'acord amb els sistemes supranacionals tenen un rol cada cop més important en els processos de deliberació que condueixen a l'establiment de normes i de reglaments.

Hi ha un conjunt de sistemes que tenen la capacitat de produir normes. En primer lloc, les lleis estatals són les principals fonts de normativa. Tanmateix, això és compatible amb l'aparició de regulació que s'ha desenvolupat, s'ha negociat i s'ha concebut en diferents xarxes que es presenten a si mateixes com a detentores de vocació per proporcionar els marcs adequats per a les activitats que la legislació nacional de l'Estat no sembla capaç de regular per complet. La tecnologia, i les limitacions i les oportunitats que presenta, són, així mateix, fonts de normativa (Trudel 2000, 187; Trudel 2001, 221-268).

Les institucions tenen dificultats per imposar models normatius sobre els individus que es refereixin, en primer lloc, a la seva pròpia experiència. El final dels "grans relats" (*grands récits*) significa que hi ha cada cop menys marcs de referència que puguin proporcionar guies ètiques basades en creences àmpliament acceptades. Des d'aquesta perspectiva, el risc és un concepte que podria fer cristal·litzar els discursos que expliquen les percepcions i les concepcions subjacents a les demandes i a les justificacions per a la intervenció legal en aquest món audiovisual tan canviant.

Regulació per gestionar el risc

En la postmodernitat, el risc sembla un component important de la reconfiguració dels processos deliberatius associats a la

promulgació de normativa. De fet, la noció de risc ha estat un tema important en la recerca en l'àmbit de les ciències humanes en l'última dècada (Jackson, Allum, Gaskell 2004). Les percepcions divergents i convergents sobre els riscos, la seva existència i el seu abast contribueixen a bastir arguments que legitimen la legislació i els reglaments. L'anticipació, la gestió i la distribució dels riscos es troben entre les principals preocupacions dels sistemes jurídics. Ulrich Beck explica que:

La societat moderna s'ha convertit en una societat de risc [...] perquè el fet d'abordar els riscos que la mateixa societat produeix, anticipant-los i gestionant-los, s'ha anat convertint de manera gradual en una de les principals preocupacions de la societat. (Beck 2006)

Si Beck té raó, es dedueix que la legislació en general i la normativa audiovisual en particular es poden analitzar en vista dels riscos que tendeixen a justificar-les o a legitimar-les. Pieret assenyala que el risc sembla central en el procés de presa de decisions respecte d'un futur que està molt obert i és lliure de creences, de tradicions i de destí. "Representa el període intermedi entre la seguretat i la destrucció, en què les percepcions de les amenaces determinen els nostres pensaments i les nostres accions" (Pieret). Això porta Ewald i Kessler a assenyalar que existeix "el requisit que la política moderna sigui pensada en termes de distribució òptima del risc" (Ewald i Kessler 2000, 55). Per tant, pensar en la legislació i la normativa audiovisual en el context postmodern requereix pensar en termes de gestió de riscos. És com si la regulació audiovisual s'hagués convertit en un procés a través del qual els riscos que es deriven de normatives tecnològiques i noves tendències diverses d'internet fossin detectats, debatuts i avaluats. La regulació estatal, per tant, consisteix a fer que sigui un risc involucrar-se en comportaments i pràctiques que es consideren problemàtiques, atesos els objectius de la legislació nacional.

Regular les activitats que es produeixen a internet implica intervenir en el marc d'un procés de gestió del risc (Trudel 2010, 243-265). La regulació és un dels mecanismes de gestió del risc de les societats modernes. Els responsables de prendre decisions tenen en compte els riscos socials, en altres paraules, els riscos que afronta una població determinada. Com altres tecnologies, internet genera riscos per a les persones i les comunitats.

A internet, com en qualsevol altre llocs, hi ha reglaments per defecte, els que no han estat determinats per les autoritats estatals, però que, tanmateix, tenen un efecte normatiu sobre el que està disponible i el que realment es consumeix. De fet, hi ha un conjunt de normatives que interactuen en el ciberespai i generen, cada una a la seva manera, els riscos que els *stakeholders* a la xarxa han de gestionar. Aquests riscos poden ser percebuts en l'àmbit de les comunitats nacionals i territorials, així com en l'àmbit individual.

Per tant, les regulacions audiovisuals es poden analitzar com un procés mitjançant el qual els legisladors i les autoritats reguladores gestionen els riscos tecnològics i socials. Les entitats

subjectes a regulació han de gestionar els riscos derivats de les mesures reguladores establertes pels estats, de la mateixa manera que cal tenir en compte els riscos que els són imposats per altres normatives que estan en vigor a internet.

El risc com a fonament de la regulació

En primer lloc, la regulació està motivada per la preocupació de limitar la percepció del risc com a resultat d'una situació o d'una forma de comportar-se. Els estats adopten mesures per limitar, controlar, distribuir i, si pot ser, eliminar, els riscos. El risc és el que motiva la major part de les intervencions de l'Estat amb relació a les activitats que es produeixen a internet. Per exemple, diversos estats s'han compromès a establir mesures per lluitar contra certs delictes mitjançant la subscripció del Conveni sobre la ciberdelinqüència. Els responsables de les decisions estatals poden considerar que les activitats de les empreses audiovisuals a internet generen riscos que han de ser gestionats a través de l'establiment de mecanismes de regulació.

Per omissió, la regulació de les activitats que es produeixen a internet prové de normatives tècniques, concretament, les que estan vigents per omissió en el que prescriuen com el *modus operandi* dels entorns tecnològics. El reglament també deriva de les pràctiques dels *stakeholders* que, mitjançant les seves accions o requeriments, imposen riscos als altres. Les lleis aplicables als *stakeholders* els generen uns riscos que han d'intentar gestionar el millor que puguin en l'espai de la xarxa. Cadascuna d'aquestes normatives genera oportunitats per als uns i riscos per als altres.

En el món audiovisual basat en l'ús de les ones radiofòniques, per justificar la regulació estatal s'acostumava a utilitzar l'argument de la relativa escassetat de freqüències disponibles. En resum, es va argumentar que el risc que hi hagués una quantitat insuficient de canals de radiodifusió era una amenaça per a la llibertat d'expressió dels qui no tenen el privilegi que se'ls adjudiqui una freqüència d'emissió. Els riscos que podrien derivar-se de l'impacte dels mitjans audiovisuals també han estat un dels principals fonaments de la regulació estatal de ràdio i televisió. La tendència creixent a la difusió radiofònica i televisiva a internet cada cop fa més difícil que s'esgrimeixi l'argument de l'escassetat de canals de comunicació, ja que internet sembla infinita. Sembla que s'han reduït les barreres d'entrada: amb pocs recursos, ara es poden emetre programes a tota la xarxa. La infinitat de la xarxa, per tant, pot reduir el risc que sembla legitimar les iniciatives reguladores estatals.

La normativa que sorgeix del context tecnològic imperant fa que ara sigui possible emetre programes de ràdio i de televisió a través d'internet. Aquests canvis revelen el *modus operandi* de la regulació en un entorn de xarxa com internet. La normativa tècnica, la que s'aplica per defecte, pot generar riscos per als valors que són la base de l'existència de regulacions audiovisuals en un entorn social determinat. Una normativa tecnològica

com aquesta genera riscos que han de ser identificats i gestionats mitjançant la promulgació de normativa estatal que creï restriccions que els *stakeholders* no poden ignorar, llevat que estiguin preparats per afrontar el risc de sancions derivades d'incomplir-les. Els riscos percebuts pels *stakeholders* són una condició per a l'efectivitat de les regulacions a les xarxes.

El foment dels valors que semblen inherents a la dignitat humana –com la protecció de la privacitat i la llibertat d'expressió–, així com la lluita contra l'odi, el racisme i l'abús de les persones vulnerables, es plasmen en riscos en resposta als quals sembla imprescindible actuar, fins i tot a internet. Els riscos que el canvi a internet pot generar per a l'equilibri que garanteix la producció d'obres nacionals semblen en alguns casos prou importants per justificar els esforços de regulació d'una xarxa que es presta poc a la intervenció estatal no coordinada. Això evidencia les condicions en què la regulació a internet pot considerar-se eficaç: ha de generar una percepció suficient de risc per als *stakeholders* als quals s'adreça. Aquesta és la condició perquè sigui eficaç.

El risc com a factor per a l'eficàcia

Les normatives estatals civil i penal fixen un gran percentatge de les normes que regeixen les pràctiques dels internautes. Per a la majoria d'actors del ciberespai, la responsabilitat respecte de la legislació estatal es considera com un conjunt de riscos que s'han de gestionar. Les persones i les empreses han de garantir que les seves pràctiques compleixen amb les disposicions legals que es poden aplicar i assumeixen les responsabilitats escaients. Aquests *stakeholders* tractaran de controlar els riscos derivats de les seves activitats, prenent les precaucions necessàries per protegir-se dels efectes adversos de l'aplicació de la legislació nacional. Quan les regles s'enuncien en textos legals, els actors tendeixen a ajustar les seves pràctiques per tal de limitar el risc que es descobreixi que les han violat.

Per implementar les seves polítiques, els estats no poden limitar-se a establir mesures reguladores sense plantejar-se si les mesures augmentaran o limitaran el risc que hauran de ser assumides pels internautes als quals la legislació és aplicable. Els internautes, com altres actors a la xarxa, veuen les lleis estatals com a riscos que s'han de gestionar. Les lleis estatals i altres normatives –com les normes derivades de la tecnologia– creen més o menys risc. Aquesta dinàmica configura necessàriament el context en què operen les regulacions audiovisuals.

El risc legal deriva de les valoracions dels *stakeholders* respecte de la possibilitat concreta que la legislació nacional i altres normes siguin, de fet, de compliment obligat respecte de les seves activitats. Els *stakeholders* de la xarxa hauran de gestionar necessàriament els riscos que afronten a causa de les normatives tècniques, les pràctiques d'altres jugadors i les regulacions estatals que podrien ser aplicables a les seves activitats. Això explica per què algunes normatives legals s'apliquen a situacions d'internet, mentre que d'altres normes, que apa-

rentment podrien ser-los aplicables, continuen sense aplicar-se. La noció de risc legal també permet explicar per què, malgrat que internet és una xarxa mundial, ningú no se sent obligat a complir amb tota la legislació nacional que en teoria podria ser aplicable. Hi ha fenòmens que bloquegen les normatives fixades pels estats i els diferents *stakeholders* d'internet, i que n'impedeixen l'aplicació en els extrems de la xarxa. Malgrat la naturalesa mundial de la xarxa, encara hi pot haver grans diferències entre les avaluacions i els valors en molts dels mitjans culturals en què s'apliquen les regles (Goldsmith i Wu 2006). Aquests fenòmens impedeixen l'aplicació d'unes normes que s'extreuen del context de la situació o del substrat cultural en què s'apliquen (Trudel 2010, 243-265).

A internet, l'abast i el tenor efectiu de la normativa que regula les activitats de la xarxa resulten de les decisions de gestió de riscos de tots els *stakeholders*. Els principals riscos d'internet sorgeixen de la configuració dels espais virtuals que possibilita i en què pot interactuar. Aquests entorns es construeixen per mitjà de la tecnologia i el que pot o no pot fer-s'hi depèn en gran manera de la seva configuració. El comportament de les persones usuàries i de les empreses que operen a la xarxa també genera risc. La regulació mateixa, provingui de la legislació o d'altres fonts de normativa, a la pràctica és percebuda pels *stakeholders* com un risc que cal gestionar.

Els *stakeholders* transmeten als seus socis els requisits i els riscos que han de gestionar. Així doncs, la regulació dels mitjans d'internet és essencialment una consideració i una gestió constant dels riscos percebuts pels diferents *stakeholders*. La noció de risc és útil per explicar el fenomen d'obstacle en l'aplicació efectiva de la legislació nacional a internet.

La implementació efectiva de les normes establertes per les autoritats governamentals que actuen en un territori determinat pot ser difícil, ja que internet tendeix a ignorar les fronteres territorials. Sempre hi ha la possibilitat que una persona pugui explotar un lloc web que infringeixi la legislació nacional. Aquest fenomen condueix algunes persones a pensar que és impossible regular les activitats a internet. Tanmateix, si ho analitzem amb més profunditat, ens trobem que, a la pràctica, als *stakeholders* que volen guanyar diners en un país els sembla arriscat explotar un lloc web que infringeixi la normativa estatal.

El maig de l'any 2000, la companyia nord-americana Yahoo! va ser obligada pels tribunals francesos a bloquejar certs llocs web que defensaven el nazisme, ja que aquest contingut està prohibit a França, i a d'altres països europeus.¹ Sens dubte, va ser impossible forçar l'empresa –que té seu a Califòrnia, on aquest tipus de discurs no està prohibit– a obeir la cort francesa,² però la filial francesa de Yahoo! va decidir finalment complir amb la llei francesa (Kelly 2004, 257-264). La hipòtesi més probable que explica aquest comportament és que la companyia nord-americana va considerar que era massa arriscat continuar ignorant les prohibicions de la llei francesa. Un enfocament de gestió de riscos, així doncs, ha portat la companyia nord-americana a complir amb la reglamentació francesa. Malgrat que, en teoria, la llei francesa no es pot aplicar a una

entitat nord-americana, la legislació francesa ha demostrat que es pot crear un risc suficient perquè una empresa a la pràctica compleixi... sobretot si s'aspira a continuar atraient internautes francesos.

Hi ha un altre exemple de la capacitat dels estats per generar riscos a través de la regulació indirecta de l'activitat a internet. El 2006, els Estats Units van aprovar una llei que limita la possibilitat d'utilitzar targetes de crèdit emeses per bancs nord-americans per pagar en els casinos en línia (Marconi, Davis i McQuad 2009, 602-603). En comptes d'intervenir directament contra els casinos en línia, la legislació augmenta el risc dels qui fan negocis a internet, de vegades externs a l'abast de la legislació nord-americana. La legislació obliga les empreses a trobar altres formes de pagament per a les transaccions amb persones als Estats Units. Aquest és un exemple de la legislació nacional que no prohibeix l'activitat dels casinos al web, però fa que el seu funcionament sigui més arriscat quan els nord-americans hi estan involucrats.

Els *stakeholders* d'internet veuen les limitacions tècniques i les seves possibilitats, així com la legislació aplicable a les seves activitats, com a riscos que cal gestionar. El reglament aplicable al ciberespai és, essencialment, el resultat de les estratègies de gestió dels riscos dels *stakeholders* i del regulador. La regulació esmentada pot sorgir de tots els *stakeholders*, inclosos els estats. Vist d'aquesta manera, la qüestió de la regulació d'internet i les activitats que s'hi produeixen es veu, bàsicament, com un conjunt de regles i de mecanismes que sorgeixen dels estats i d'altres fonts, i augmenten o disminueixen els riscos dels usuaris i d'altres *stakeholders*. En una xarxa com aquesta, els reguladors i els *stakeholders* estan en condicions d'augmentar o de disminuir els riscos per a ells mateixos i per a d'altres actors. La tecnologia crea situacions que augmenten o disminueixen els riscos. És el mateix que passa amb la legislació.

Conclusió

La regulació del contingut audiovisual a internet pren la forma de normativa activa, resultant de les decisions de gestió del risc preses pels reguladors i els *stakeholders* del web. A internet, els estats, les persones usuàries, les empreses i d'altres actors gestionen riscos. A través de les seves decisions i dels seus comportaments, tots els responsables de promulgar normatives creen riscos i estan subjectes a riscos derivats de la normativa aplicable. Confien ambdós tipus de risc als seus *partners* i a aquells amb qui han formalitzat els contractes.

Al món postmodern característic de la revolució digital, la intervenció de l'Estat és vista d'una manera diferent que en els enfocaments clàssics. Les dades utilitzades per proporcionar la base per a la intervenció de l'Estat han canviat. Les justificacions clàssiques semblen haver estat reemplaçades per fonamentacions amb formes diferents.

La regulació audiovisual a internet deriva de les configuracions tècniques, les pràctiques dels actors a la xarxa i les normes

legislades pels estats. És part d'una xarxa de normatives amb múltiples fonts, en lloc d'un conjunt de normes estatals jeràrquiques. El grau d'obligatorietat de les regulacions deriva dels riscos que els *stakeholders* associïn amb el fet que es descobreixi que les han violat. Els *stakeholders* es veuen obligats a fer front als múltiples riscos que els són imposats per aquestes normatives.

Aquest procés mostra que l'eficàcia de la regulació de les empreses audiovisuals a internet depèn de la seva capacitat de generar un nivell suficient de risc. La legislació i els procediments reguladors encarregats d'implementar-la l'hauran de combinar amb estratègies coherents per tal de generar risc suficient per als actors que podrien veure's temptats a adoptar pràctiques incompatibles amb les exigències de la política pública sobre serveis audiovisuals i programació.

L'anàlisi dels riscos permet que es detectin els riscos de la regulació de la radiodifusió a internet i ajustar-ne els mecanismes d'implementació. Per tal de descriure fidelment la regulació audiovisual al ciberespai, convé identificar els riscos que es deriven de les configuracions tècniques d'internet, les pràctiques cibernetes i els objectius de les polítiques públiques audiovisuals. Si s'identifiquen aquests riscos, es podrà determinar quins poden ser acceptats i quins han de ser gestionats a través de reglaments que, alhora, haurien de generar risc suficient per als actors per tal que consideressin que complir-los és raonable.

Atesa la importància de la percepció del risc per a aquells als quals s'adreça, la legitimitat de les normes es converteix en un component crucial de l'eficàcia de la intervenció estatal. De fet, si no és vista com a legítima, la intervenció reguladora és difícil d'aplicar i la seva violació és aclamada en lloc de ser menyspreada. La capacitat de regular els continguts audiovisuals depèn cada cop més del foment de la legitimitat dels valors que les normes han de protegir.

Notes

1. *UEJF et Licra v. Yahoo! Inc. et Yahoo France*, decisió provisional, 22 de maig de 2000 [en línia], JURISCOM.NET. <<http://www.juriscom.net/txt/jurisfr/cti/tgiparis20000522.htm>>. [Consulta: 29 de juny de 2011]
2. *Yahoo! Inc. v. La Ligue Contre Le Racisme et l'Antisémitisme*, 433 F.3d 1199, 1202 (9th Cir. 2006).

Referències

- BECK, U. "Risque et société". A: MESURE, S.; SAVIDAN, P. *Le dictionnaire des sciences humaines*. París: PUF, Quadrige dicos poche, 2006, p. 1022.
- BERTRAND, M-A. "Le rêve d'une société sans risque" [En línia]. *Drogues, santé et société*. Vol. 4, núm. 2, desembre de 1995, p. 9-41. <http://www.drogues-sante-societe.org/vol4no2/DSS_v4n2_art1.pdf>
- BOTEIN, M.; ADAMSKI, D. "The FCC's New Indecency Enforcement Policy and Its European Counterparts: A Cautionary tale". *Media Law & Policy*, 15, 2005, p. 7-56.
- CHEVALLIER, J. *L'État post-moderne*. París: LGDJ, 2003, p. 21.
- EWALD, F.; KESSLER, D. "Les noces du risque et de la politique". *Le Débat*. Núm. 109, març-abril de 2000, p. 55, citat per Pieret, p. 5.
- GOLDSMITH, J.; WU, T. *Who Controls the Internet? Illusions of a Borderless World*. Nova York: Oxford University Press, 2006.
- HOFFMAN-RIEM, W. *Regulating Media: The Licensing and Supervision of Broadcasting in Six Countries*. Nova York, Londres: Guilford Press, 1996.
- JACKSON, J.; ALLUM, N.; GASKELL, G. *Perceptions of Risk in Cyberspace*. Cyber Trust & Crime Prevention Project, 04-06-2004. <<http://www.bis.gov.uk/assets/bispartners/foresight/docs/cyber/perceptions%20of%20risk%20in%20cyberspace.pdf>> [Consulta: 29 de juny de 2011].
- KELLY, A. "Yahoo ! v. la ligue contre le racisme et l'antisémitisme". *DePaul J. Art. & Ent. Law*. Núm. 15, 2004, p. 257-264.
- LEMLEY, M. A.; LESSIG, L. "The End of End-to-end: Preserving the Architecture of the Internet in the Broadband Era". *UCLA Law Review*. Vol. 48, 2001, p. 925.
- MARCONI, A. L.; DAVIS, G. A.; MCQUAD, B. M. "Facilitating Financial Transactions in the Age of Internet Gambling: Compliance with the Unlawful Internet Gambling Enforcement Act". *The Banking Law Journal*. Núm. 126, 2009, p. 602-623.
- MOLÉNAT, X. "Risque, réseau, liquidité... les nouvelles images de la société". *Sciences Humaines*. Núm. 222, gener de 2011, p. 76.
- MORTENSEN, M. J. "Beyond Convergence and the New Media Decision: Regulatory Models in Communications Law" [En línia]. *Canadian Journal of Law and Technology*. Núm. 2, 2003. <http://cjlt.dal.ca/vol2_no2/pdfarticles/mortensen.pdf>.

PIERET, J. *D'une société du risque vers un droit réflexif? Illustration à partir d'un avant projet de loi relatif à l'aéroport de Zaventem*. Seminario virtual « Suis-je l'État? » de l'ULB.

<http://dev.ulb.ac.be/droitpublic/fileadmin/telecharger/theme_1/contributions/De_la_societe_du_risque_vers_un_droit_reflexif_.pdf> p. 5. [Consulta: 29 de juny de 2011]

TRUDEL, P. "L'architecture technique comme élément régulateur du cyberspace" [2000]. *Media Lex*, 2000, p. 187.

TRUDEL, P. "La Lex Electronica". A: MORAND, C-A. [ed.] *Le droit saisi par la mondialisation*. Brussel·les: Éditions Bruylant (col·lecció Droit international), 2001, p. 221-268.

TRUDEL, P. "Web 2.0 Regulation: A Risk Management Process". *Canadian Journal of Law and Technology*. Vol. 7, 2010, p. 243-265.

TRUDEL, P.; ABRAN, F. "Le caractère public des fréquences comme limite à la liberté d'expression". *Media and Communications Law Review*. Vol. 4, 1993-1995, p. 219-258.

UEJF et Licra v. Yahoo! Inc. et Yahoo France. Decisió provisional, 22 de maig de 2000 [en línia]. JURISCOM.NET.

<<http://www.juriscom.net/txt/jurisfr/cti/tgiparis20000522.htm>> . [Consulta: 29 de juny de 2011].

VAN LOON, A. "The End of the Broadcasting Era: What Constitutes Broadcasting and Why Does It Need to be Regulated". *Communications Law*. Vol. 9, núm. 5, 2004, p. 182.

WALTERMANN, J.; MACHILL, M. [ed.]. *Protecting Our Children on the Internet*. Gütersloh [Alemanya]: Bertelsmann Foundation Publishers, 2000.

WERBACH, K. "A Layered Model for Internet Policy" (2002)1. *Journal on Telecommunications & High Technology Law*. Vol. 1, 2002, p. 37.

Yahoo! Inc. v. La Ligue Contre Le Racisme et l'Antisémitisme, 433 F.3d 1199, 1202 (9th Cir. 2006).